

пізнавальну, особистісно-формуючу й компенсаторну функції та сприяє: надбання майбутніми фахівцями професійного досвіду; перевірці стилів мислення, що склалися, і поведінки в ситуаціях спілкування; формуванню комунікативних умінь, здібностей і культури іншомовного мовлення; нагромадженню досвіду прийняття рішень і аналізу професійних завдань, що перебувають у межах іншомовного спілкування.

Базовий матеріал для проведення ділової гри становить спеціально підібрана і сконструйована мовна інформація професійного спрямування, що дозволяє поєднувати навчання іноземної мови з виконанням професійних дій, які моделюють майбутню самостійну діяльність студентів у обраній професійній сфері.

Ділова гра відіграє позитивну роль у професійному становленні студентів, зокрема підготовці їх до спілкування іноземною мовою в ситуаціях, реально наближених до їхньої майбутньої професійної діяльності.

Г. А. ЄГОРОВА, ст. викладач кафедри педагогіки та психології КНЕУ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ АСЕРТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У СТУДЕНТІВ

Основним завданням вищої освіти в умовах модернізації суспільних відносин поряд із придбанням професії та підготовкою кваліфікованих спеціалістів є процес самореалізації особистості як актуалізації потенціалу здібностей та можливостей індивіда. Професійне становлення та самореалізація особистості відбивають цінності суспільства, його соціальний запит щодо професійних якостей сучасного фахівця.

Комунікативна компетентність є однією з універсальних вимог сьогодення до будь-якої спеціальності. Уміння орієнтуватися в різних ситуаціях спілкування, яке базується на знаннях, навичках, умінях, соціальному досвіді індивіда у сфері міжособистісної взаємодії, — це невід’ємна складова професійно значущих якостей як для сучасного вчителя, так і сучасного підприємця. Тому соціальні очікування молоді від системи вищої освіти передбачають набуття не тільки професійних навичок, а й оволодіння комунікативною компетентністю.

Асертивність є ваговою складовою комунікативної компетентності, тому її формування є дуже актуальним сьогодні. Асертивністю називають здатність людини обстоювати власні права. Цей тип поведінки відрізняється емоційністю, прямою, щирою відвертістю і прямими висловлюваннями власних бажань. При цьому абсолютно немає ворожості та самозахисту.

Нами було проведено дослідження з-поміж студентів КНЕУ на факультеті аграрного менеджменту. Студентам було запропоновано самим визначити рівень невпевненості в собі так, як вони це відчують. Результати опитування показали, що:

- 30 % вважають себе невпевненими;
- 48 % відчують ситуативну невпевненість;
- 15 % дуже страждають від невпевненості;
- 7 % ставляться байдуже до цієї проблеми, їм це не заважає;
- 3 % вважають, що це дуже зручно, використовують невпевненість з користю для себе.

Отже, проблема існує і потребує певної уваги з боку фахівців стосовно розробки та впровадження відповідних сучасних технологій для формування асертивності. Практика доводить, що тренінг як активна форма навчання є найбільш ефективним для формування комунікативних навичок. У нашому випадку ми пропонуємо тренінг асертивності, який розрахований на подолання невпевненості в собі.

Головною метою асертивного тренінгу є формування впевненої поведінки. Під впевненістю в собі розуміється здатність індивіда висувати та впроваджувати у життя власні цілі, потреби, бажання, домагання, інтереси, почуття відносно власного оточення. Поняття «впевненість» передбачає наявність:

- а) суб'єктивної настанови на самого себе (дозволяти собі мати й дійсно мати власні домагання);
- б) соціальної готовності і здатності адекватно її реалізувати (володіти власними домаганнями і добиватися їх здійснення);
- в) свободи від соціального страху (здатність усвідомлювати та знаходити власні домагання).

Впевнена поведінка не означає задавлення агресивних почуттів, вона сприяє редукції агресивної поведінки і зникненню причин агресії. Основні цілі асертивного тренінгу реалізуються через певні соціальні ситуації, які відпрацьовуються у рольовій грі або в реальних умовах. Вони охоплюють чотири основні категорії самоусвідомлюючої поведінки:

- 1) висувати вимоги;
- 2) говорити «ні» і критикувати;
- 3) встановлювати контакти;
- 4) відкрито привертати увагу до себе, до власних цілей та інтересів і дозволяти собі робити помилки.

У тренінгу асертивності використовуються такі методи:

- поведінкові вправи та рольова гра;
- оперантне кондиціонування;

- відеозворотний зв'язок;
- навчання за моделями.

У курсі «Комунікативні процеси в навчанні» нами було застосовано елементи тренінгу асертивності, але й вони мали свої позитивні результати: студенти зазначали, що набуті навички асертивної поведінки значно полегшують спілкування, особливо в ситуаціях, до яких підходять відпрацьовані моделі. Подолання невпевненості в собі, навіть в окремих ситуаціях, надають їм віру у свої можливості та спонукають до більш активної позиції у міжособистісних стосунках.

Отже, ми бачимо, що проблема невпевненості існує і є досить актуальною як для професійного, так і для особистого життя. Але треба усвідомлювати, що це не є вироком для особистості. Тренінг асертивності спрямований саме на подолання невпевненої поведінки та набуття відповідних комунікативних навичок для повноцінного толерантного спілкування.

Н. І. ЗАВІДОНОВА, ст. викладач кафедри іноземних мов факультету маркетингу КНЕУ

АДАПТАЦІЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВЕЛИКИХ АКАДЕМІЧНИХ ГРУПАХ

Вивчаючи досвід як національної, так і зарубіжної школи, можна виділити чотири основні проблеми, з якими стикаються викладачі, що викладають у великих академічних групах. По-перше, виникає внутрішній дискомфорт викладача та нервозність, по-друге, з'являються дисциплінарні проблеми та проблеми керування групою, по-третє, дуже важко виконувати усну та письмову роботу в таких групах, та остання проблема — це відчуття провини від того, що через брак індивідуального підходу процес навчання, можливо, проявляється не повною мірою.

Комунікативні технології зазвичай включають широкую концепцію індивідуалізаційного підходу. Якщо ми знайдемо ефективні технології, це дасть нам змогу спростувати досить популярне твердження про те, що викладання у великих групах є номінальним, і інтерактивний підхід взагалі неможливий. З іншого боку, всі вищезгадані проблеми дають нам змогу вільно експериментувати з новими підходами до інноваційних викладацьких технологій.

Існує три основні принципи, які характеризують індивідуалізацію навчання мови:

1. Програма, яка відповідає потребам, можливостям та інтересам кожного студента.